

การสร้างสรรคจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน

ศกดิ์สิทธิ์ บัวคำ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Corresponding author: saksit.bu@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักแนวคิดในการดำรงชีวิตและสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีในอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี และเพื่อสร้างผลงานจิตรกรรมลักษณะ 2 มิติ รูปแบบอุดมคติ สื่อความหมายและความรู้สึกรูปร่างรูปทรงสัญลักษณ์และสะท้อนวิถีชีวิตคนชนบทอีสาน โดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพแวดล้อม 3 พื้นที่ในอำเภอกุมภวาปี ข้อมูลเอกสารงานวิจัย ข้อมูลจากรูปแบบศิลปะจิตรกรรมอีสานแนวประเพณี และผลงานของศิลปิน ได้มาซึ่งเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคในการสร้างสรรคผลงาน จำนวน 12 ชิ้น โดยพบว่าเนื้อหาผลงานสะท้อนชีวิตของคนชนบทอันเปี่ยมด้วยความอุดมสมบูรณ์ เป็นวิถีชีวิตที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพอย่างมีความสุข สนุกรื่นเริง ผูกพันกับธรรมชาติชนบทอีสาน ซึ่งปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงหายตามยุคสมัย ด้านรูปแบบ ผลงานเป็นศิลปะอุดมคติ (idealism art) มีรูปทรงว้า ควาย เป็นรูปทรงหลัก ประกอบสร้างนำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ จัดวางให้ผสมกลมกลืนและเคลื่อนไหว เพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิด ด้านเทคนิคได้ศึกษาทดลองคุณสมบัติและคุณลักษณะของสีอะคริลิกผสมมีเดียม (acrylic medium) เขียนให้เกิดความโปร่งแสงสร้างมิติในผลงาน ใช้สีทำปฏิกิริยากับน้ำมันสนเพื่อสร้างพื้นผิวให้เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับแนวความคิด โดยการระบาย ชูด ชีด ให้เป็นลักษณะของการเคลื่อนไหว ทับซ้อน เชื่อมโยงระหว่างรูปทรงต่าง ๆ และบรรยากาศเข้าด้วยกัน เปรียบเสมือนความรู้สึกของครอบครัวญาติมิตร เปี่ยมด้วยความอุดมสมบูรณ์และมีความสุขในวิถีชีวิตชนบทอีสานดั้งเดิม ทั้งนี้เพื่อเป็นองค์ความรู้และแนวทางในการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นสู่ความเป็นศิลปะร่วมสมัยต่อไป

คำสำคัญ : 1. จิตรกรรม 2. สัมพันธภาพ 3. สัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ 4. วิถีชีวิตอีสาน

**The project proposal for creatively painting the interconnectivity of lives:
The symbol of happiness in the rural way of life in Isan**

Saksit Buakham

Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University,

Udon Thani 41000, Thailand

Corresponding author: saksit.bu@udru.ac.th

Abstract

This creative art project aims to study and examine the ideals and practices of animal husbandry among the rural population in the Kumphawapi District, Udon Thani Province. Its objective is to create artwork in a two-dimensional form, Idealistic format, characterized by idealistic forms and symbolic representations, conveying emotions through symbolic shapes, and reflecting the rural Isan way of life. The project involves studying and analyzing data from the environment of three areas in Kumphawapi District, along with gathering information from research documents, traditional Isan art forms, and works of artists. This includes collecting content, formats, and techniques used to create 12 pieces of artwork. It has been observed that the content of the artwork reflects the life of rural people, which is abundant and ever-evolving. It is a lifestyle filled with joyful work, deeply rooted in the rural Isan countryside, which is currently undergoing subtle changes with the passing of time. In terms of form, the artworks embody Idealism Art, with primary forms representing cattle and buffalo. Presented symbolically, the artworks are arranged to seamlessly blend circularity and movement to align with the conceptual framework. Regarding technique, experimentation with the properties and characteristics of acrylic medium has been conducted to create luminosity and dimensionality in the artworks. Additionally, the use of color interacts with oil-based mediums to create a natural surface in line with the conceptual framework by layering, scraping, and sketching to create a sense of motion, overlapping, linking various shapes and environments together. This artistic expression is akin to the feelings within a family, rich with abundance and contentment in the traditional rural Isan way of life. All of this aims to serve as knowledge and guidance for further development in creating artworks that revolve around local themes, contributing to contemporary art in the future.

Keywords: 1. Painting 2. Interconnectivity 3. Symbol of happiness 4. Isan's way of life

บทนำ

ภาคอีสานนั้น ได้พบหลักฐานประเภทโบราณวัตถุที่เป็นร่องรอยพัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรมและอาชีพกิจกรรมของผู้คนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ การค้นพบรอยเมล็ดข้าวบนภาชนะดินเผา เครื่องมือทำจากสำริด ยืนยันได้ว่าชาวอีสานดั้งเดิมมีชีวิตเร่ร่อนอยู่ในดินแดนอีสานนานมากกว่า 5,000 ปีมาแล้ว จากหลักฐานโบราณคดีที่ยืนยันได้อีกว่าคนเหล่านี้ปลูกเรือนเป็นที่อยู่ รู้จักปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งพัฒนาด้านเทคโนโลยีและการเกษตรในยุคเริ่มต้นที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ในอดีตสังคมมนุษย์เป็นสังคมล่าสัตว์ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นสังคมเกษตรกรรมเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมากขึ้น โดยการเรียนรู้การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เพื่อสะดวกต่อการเก็บเกี่ยวและการจัดการการจับสัตว์เพื่อเป็นอาหารจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของสัตว์แต่ละชนิด เครื่องมือจับสัตว์ต้องผ่านการทดสอบอย่างมีคุณภาพให้เกิดผลสำเร็จหลายรูปแบบ นับว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางความคิด ภูมิปัญญาและความบริสุทธิ์ในการแก้ปัญหาการดำรงชีวิตของชาวบ้าน (Worathongchai, 2005: 43) วิถีชีวิตชาวอีสานแต่เดิมได้มีการดำเนินชีวิตแบบ “สังคมชาวนา” (peasant society) เป็นสังคมที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการเรียนรู้และมีการปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างเหมาะสมสามารถสร้างภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมสืบทอดกันมาอย่างมีเอกลักษณ์ มีการปรับตัวในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งน้ำ นาและป่า รวมกับความเชื่อในจิตวิญญาณ กลายเป็นลักษณะของระบบนิเวศวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคมท้องถิ่นซึ่งร่วมกันสร้างขึ้นมาจนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของวิถีชีวิตขึ้น นอกจากชาวอีสานจะปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังมีอาชีพเสริมคือการเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ของชาวอีสานเกี่ยวข้องกับการทำนา ควายเป็นสัตว์เลี้ยงหลักที่ถูกเลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน เป็นสัญลักษณ์ของวิถีชีวิตชาวนา ส่วนการเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริมเพื่อบริโภคและเพื่อการขาย เมื่อสิ้นฤดูทำนาชาวอีสานในอดีตจะรวบรวมวัวควาย ต้อนเป็นขบวนเพื่อนำไปขายยังภาคกลาง ปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นตลาดนัดโค-กระบือ (Chetthasurat, 2014: 12) นอกจากวัว ควาย ยังมีการเลี้ยงสัตว์ขนาดเล็ก เช่น เป็ด ไก่ เป็นต้น เพื่อเป็นอาหาร และสามารถนำมูลมาทำปุ๋ยเพื่อใช้กับแปลงนาและพืชสวน ตลอดจนจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นเพื่อให้มีรายได้ใช้ในครัวเรือน และแบ่งปันญาติมิตร อันเป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างสัตว์เลี้ยงกับมนุษย์และมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน ก่อเกิดความเป็นอยู่มีครอบครัวที่อบอุ่น ดูแล หล่อเลี้ยงชีวิตในชนบทมายาวนาน

จากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน ซึ่งเป็นการนำเอาหลักแนวคิดในการดำรงชีวิตและสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสร้างผลงานศิลปะ เพื่อถ่ายทอดความเป็นอยู่ของการดำรงชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ เป็นชีวิตที่มีสัมพันธภาพพึ่งพากันและกันผูกพันกับธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักแนวคิดในการดำรงชีวิตและสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีในอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อสร้างผลงานจิตรกรรมลักษณะ 2 มิติ รูปแบบอุดมคติ (idealism art) ผ่านการประกอบสร้างรูปทรงสัญลักษณ์ เพื่อเป็นภาพตัวแทนสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ในครัวเรือนที่มีความอุดมสมบูรณ์ ผูกพันกับธรรมชาติและมีความสุขกับวิถีชนบทอีสาน

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชนบทอีสาน เป็นผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตเกษตรกรรมของผู้คนชนบทอีสาน รูปทรงสัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครัวเรือนกับสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน ผู้สร้างสรรค์จึงสร้างเป็นผลงานรูปแบบอุดมคติ (idealism art) ผ่านการประกอบสร้างรูปทรงสัญลักษณ์ เป็นสัญลักษณ์ใหม่เพื่อเป็นภาพตัวแทนสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครัวเรือนที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีความสุข สนุก เพลิดเพลินกับวิถีชนบทอีสาน โดยการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์มีกรอบแนวคิดดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ผู้สร้างสรรค์ศึกษาความเป็นอยู่ของชาวบ้านและแนวความคิดต่อการดำรงอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ ประเภทของสัตว์เลี้ยงหลัก ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง และความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเครือญาติ ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน หมู่บ้านเดียวกันและหมู่บ้านอื่น ตลอดจนวิถีชีวิตการเลี้ยงสัตว์ของคนชนบทอีสานในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี
2. ด้านรูปแบบ ผู้สร้างสรรค์ศึกษาลักษณะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน และความเคลื่อนไหวของสัตว์แต่ละประเภท

เพื่อนำมาประกอบสร้างเป็นสัญลักษณ์ใหม่ โดยสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมรูปแบบอุดมคติลักษณะ 2 มิติ ใช้โครสีแบบธรรมชาติ (earth tone colors) เพื่อสื่อให้รู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น ๆ

3. ด้านเทคนิคและวิธีการ ผู้สร้างสรรค์ได้ทดลองแนวทางการใช้วัสดุให้สอดคล้องกับแนวความคิด โดยการทดลองคุณสมบัติของสีอะคริลิกเพื่อสร้างความเคลื่อนไหวของบรรยากาศในภาพ และสร้างพื้นผิวให้รู้สึกมีความเป็นธรรมชาติจากการสังเกตจากสภาพแวดล้อม

กระบวนการ เทคนิค วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์

1. กำหนดกรอบแนวคิดของการสร้างสรรค์

การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่องสัมพันธ์ภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชนบทอีสาน จำนวน 12 ชิ้น อยู่ภายใต้กรอบแนวความคิด 3 ข้อ ดังนี้

1.1 ด้านเนื้อหา ผลงานแสดงออกถึงแนวความคิดและสัญลักษณ์ในการดำรงอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ชนบทอีสาน

1.2 ด้านรูปแบบ ผลงานอยู่ในรูปแบบจิตรกรรมแนวอุดมคติลดทอนรูปทรงของสัตว์เลี้ยง เส้น สี ซึ่งพัฒนาจากจิตรกรรมอีสานแนวประเพณี เพิ่มความเคลื่อนไหวในผลงาน ผสานรูปทรงสร้างเป็นสัญลักษณ์เพื่อสะท้อนวิถีชีวิตคนชนบท

1.3 ด้านเทคนิคและวิธีการ เป็นผลงานจิตรกรรมสีอะคริลิกบนผ้าใบ โดยการใช้สีอะคริลิกผสมกับมีเดียผสมสร้างความโปร่งแสงของสี เขียนสร้างมิติรูปทรงและบรรยากาศในภาพ พร้อมทั้งสร้างพื้นผิวให้มีความเคลื่อนไหวทับซ้อนในผลงาน

2. การรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลภาคสนาม ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์เกิดจากการเรียนรู้ซึมซับวิถีชีวิตจากครอบครัวในอดีต และประกอบการรวบรวมข้อมูลศึกษาเพิ่มเติม โดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม สอบถามผู้รู้ในท้องถิ่น การถ่ายภาพและจดบันทึก นำมาวิเคราะห์ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาในอำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี 3 แห่ง ได้แก่ 1) หมู่บ้านท่าเปือย ตำบลภูพาน 2) หมู่บ้านเชียงแห้ว ตำบลเชียงแห้ว และ 3) หมู่บ้านท่าสูง ตำบลหนองบัว

2.2 ข้อมูลเอกสารที่นำมาสนับสนุนแนวความคิด ได้แก่ หนังสือจิตรกรรมอีสาน (ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงยุคร่วมสมัย) หนังสือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหนองบัวโคก ตำราการสร้างสรรค์

ผลงานทัศนศิลป์ แนวเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอีสาน หนังสือจิตรกรรมชั้นสูง หนังสือองค์ประกอบของศิลปะ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ของศิลปินที่มีอิทธิพลทางศิลปกรรม อันส่งผลต่อแนวความคิดการดำรงชีวิตของคนอีสาน รูปแบบศิลปะอุดมคติ เทคนิควิธีการ เพื่อนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการศึกษาในภาคปฏิบัติการค้นคว้าหาแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงแรงบันดาลใจ ที่มาของรูปทรงสัญลักษณ์ รูปแบบผลงาน การจัดองค์ประกอบ สี พื้นผิว ตลอดจนเทคนิควิธีการก่อนที่จะนำไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยมีกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้

3.1 วิเคราะห์หลักแนวคิดในการดำรงชีวิตและสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในอำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานี ผู้สร้างสรรค์วิเคราะห์ข้อมูลจากชุมชน 3 พื้นที่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ สอบถามถึงความเป็นอยู่เกี่ยวกับวิถีชีวิตการเลี้ยงสัตว์ในอดีตและปัจจุบัน ประเภทของสัตว์เลี้ยง วัตถุประสงค์ของการเลี้ยง ตลอดจนวิธีการปรับตัวเพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้จากการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของสังคมเมือง

3.2 วิเคราะห์สัญลักษณ์ รูปแบบจิตรกรรมอีสานแนวประเพณี และผลงานศิลปกรรมของศิลปิน ผู้สร้างสรรค์วิเคราะห์ลักษณะรูปทรงภาพสัตว์ รูปแบบการเขียนภาพในจิตรกรรมฝาผนังอีสาน พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหา รูปแบบและเทคนิคผลงานของศิลปินบุญหมื่น คำสะอาด เพื่อนำมาพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงาน

3.3 วิเคราะห์การจัดองค์ประกอบ สี พื้นผิว และวัสดุ ผู้สร้างสรรค์วิเคราะห์ค้นหาภาพพื้นหลัง กำหนดทิศทางขององค์ประกอบ ระบายของน้ำหนักของภาพ ค้นหาสร้างโครงสร้างรูปทรงหลัก จัดวางองค์ประกอบกับรูปทรงรอง จากนั้นวิเคราะห์ลักษณะของสีและพื้นผิวที่ปรากฏในผลงาน ซึ่งต้องการให้มีลักษณะการทับซ้อนของรูปทรง พื้นผิวและชั้นสี

4. วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

4.1 วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธ์ภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชนบทอีสาน มีวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ประกอบด้วย เฟรมผ้าใบ สีอะคริลิก พู่กันขนาดต่าง ๆ สเปรย์ฉีดน้ำ น้ำมันสน มีเดียผสมสีอะคริลิก และเครื่องมือชุดขีดเพื่อสร้างร่องรอย

4.2 ขั้นตอนการสร้างสรรค มีดังนี้

4.2.1 จากการศึกษารวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ ผู้สร้างสรรคได้กำหนดขอบเขตของแนวเรื่อง ขอบเขตของรูปแบบและขอบเขตของเทคนิค และจัดทำภาพร่าง

4.2.2 การวิเคราะห์คัดเลือกภาพร่างที่ดูภาพรวมมีความสมบูรณ์ มีความเป็นเอกภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิค

4.2.3 ขยายภาพร่างลงบนผ้าใบด้วยการสร้างตารางเทียบตารางสเกลจากภาพร่าง ด้วยดินสอดำ โดยวาดลายเส้นรูปทรงควายและวัวเป็นรูปทรงหลักในตำแหน่งที่ต้องการ แล้ววาดรูปทรงรองที่มีขนาดเล็กประกอบเข้ากับรูปทรงหลัก จัดองค์ประกอบให้ถูกต้องตรงตามภาพร่างขนาดเล็ก

4.2.4 สร้างพื้นผิวด้วยกรรมวิธีสลัดสีรองพื้นด้วยสีสดหลายชั้น เพื่อให้เกิดจุดสีหลายสีผสมกัน จากนั้นใช้สีที่ต้องการให้เป็นสีบรรยากาศผสมกับมีเดียมเพื่อให้เกิดความโปร่งแสง ระบายทั่วภาพ และใช้อุปกรณ์สร้างพื้นผิวด้วยการขูดขีด ปาด พร้อมใช้สเปร์ยฉีดน้ำและใช้กระดาษชำระซับบริเวณที่ต้องการ เพื่อสร้างพื้นผิวและสีโดยรวมของภาพ

4.2.5 ใช้สีขาวเขียนรูปทรงให้ชัดเจนขึ้นจากพื้นในบริเวณที่เป็นส่วนสำคัญ และเว้นบางช่วงของรูปทรงเพื่อให้รูปทรงในภาพบางส่วนกลมกลืนกับบรรยากาศในภาพ

4.2.6 ใช้สีอะคริลิกที่ผสมกับมีเดียมเขียนเพิ่มน้ำหนักสีในส่วนต่าง ๆ เน้นการเขียนด้วยเส้น ผสานก้อนขึ้นเป็นรูปทรง โดยเขียนรูปทรงหลักโดยรวมของภาพเป็นอันดับแรก จากนั้นเขียนรูปทรงรองที่มีขนาดเล็กประกอบเข้าในภาพให้มีทิศทางความเคลื่อนไหว ผสาน สอดคล้องกับรูปทรงหลัก จากนั้นเก็บรายละเอียดน้ำหนักด้วยสีอะคริลิก เพื่อสร้างรูปทรงสี และเส้นให้เด่นชัดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รูปแบบ และแนวคิดของการสร้างสรรคผลงาน

1. ผลการศึกษาวิถีชีวิตและแนวคิดของผู้คนชนบทอีสานในอำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

จากการศึกษาพบว่า อำเภอกุมภวาปี ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงจากการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ทั้งยังมีคุณค่าและศักยภาพด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม ปรากฏหลักฐานร่องรอยการก่อตั้งชุมชนที่มีมาสมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ควรค่าในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์จากพื้นที่นั้น ด้านเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชน

มักประกอบอาชีพประมง เก็บพืชผัก ผลิตเพื่อบริโภค สร้างงานหัตถกรรมเพื่อจำหน่าย ตลอดจนปลูกผักในถาดน้ำลด และใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ สัตว์เลี้ยงในอดีตส่วนใหญ่ คือ ควาย วัว หมู ไก่ เป็ด และนกชนิดต่าง ๆ เลี้ยงเพื่อใช้งานในบริเวณบ้านที่นา ใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยเพื่อการเพาะปลูก ปัจจุบันคนต่างจังหวัดหรือนักท่องเที่ยวที่ผ่านอำเภอกุมภวาปี ก็จะเห็นวิถีชีวิตการเลี้ยงควายของคนในชุมชนน้อยลง เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ เจ้าของสัตว์เลี้ยงมีอายุมากขึ้น ขาดลูกหลานสืบทอด ทั้งนี้ยังขาดการสนับสนุนและทำให้มีความเชื่อมโยงระหว่างอาชีพคนในชุมชนกับหน่วยงานอื่น ๆ ผู้คนยุคปัจจุบันจึงหันเหประกอบอาชีพอื่นเป็นส่วนใหญ่ หรือเปลี่ยนระบบการเลี้ยงสัตว์เป็นฟาร์ม ผลิตเนื้อส่งออกต่างประเทศ มีเวทีจัดประกวดควายงาม เพื่อจำหน่ายน้ำเชื้อและสายพันธุ์ ส่งผลให้วิถีการเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพที่ผูกพันกับวิถีชีวิตคนอีสานดั้งเดิมเริ่มเปลี่ยนไป แต่ยังมีคนรุ่นใหม่กลุ่มหนึ่งก็เลือกที่จะประกอบอาชีพที่ภูมิล้าเนาเพื่อดูแลครอบครัว ไกลชิดบุพการี ทำการค้าขายบ้าง รับราชการในบางราย แต่ก็ประกอบอาชีพดั้งเดิมของครอบครัวควบคู่กัน มีการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นส่วนเสริมของรายได้ ทั้งเพื่อบริโภคเองและขาย ในบางรายทำเป็นอาชีพหลักแต่เปลี่ยนกระบวนการให้เข้ากับยุคสมัยและปรับใช้โดยความรู้ที่ได้เรียนมา ในบางครอบครัวอาจจะส่งเสียให้ลูกเรียนจบในชั้นสูง ๆ ได้จากการทำอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ จากที่กล่าวมาอาชีพการเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ แสดงถึงความมั่งคั่ง ความอุดมสมบูรณ์ ความสุขในวิถีชีวิตชนบทอีสานได้อย่างชัดเจน อันเป็นการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการศึกษาภาพสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงจากวิถีชีวิตของผู้คนชนบทอีสาน

สัญลักษณ์ คือ สิ่งหนึ่งที่ใช้แสดงความหมายของอีกสิ่งหนึ่ง หรือเครื่องหมายที่ใช้แทนรูปความคิด การสร้างสรรคคือการสร้างสัญลักษณ์หนึ่งขึ้นเพื่อสื่อความหมาย ความหมายที่ใช้สื่อสารระหว่างมนุษย์ในชีวิตประจำวัน เราใช้สัญลักษณ์ธรรมดาที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว แต่ศิลปะเป็นการสื่อความหมายจากจิตใจส่วนลึก จะต้องใช้สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นใหม่ให้เหมาะสมเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงพุทธิปัญญาหรืออารมณ์สะท้อนใจ (Nimsamer, 2016: 412) ในส่วนของสัญลักษณ์หรือรูปทรงในจิตรกรรมฝาผนังอีสานนั้น หมายถึงรูปภาพที่ช่างแต้มได้แต้มให้เกิดเป็นรูปทรงแทนสรรพสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกายภาพและอุดมคติ สื่อความหมายได้ในผลงาน (Paigapat, 2012: 37) และภาพสัตว์ในธรรมชาติในจิตรกรรมฝาผนังอีสาน คือรูปภาพที่ประดิษฐ์ขึ้นจากสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ในป่าธรรมชาติ

ภาพดังกล่าวนิยมถ่ายทอดออกมาเป็นภาพด้านข้างเป็นส่วนใหญ่ (Noiwangklung, 1997: 63) รูปแบบศิลปะดังกล่าวถูกนำมาพัฒนาให้มีความร่วมสมัยเป็นผลงานรูปแบบสัญลักษณ์นิยม บุญหมั่น คำสะอาด นำเสนอตำนานเมืองท่าขอนยางซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้จินตนาการผสมผสานรูปแบบและวิธีการเฉพาะตน (Paigapat, 2012: 111) โดยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสานนี้ ได้ปรับประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้สืบค้น นำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งได้จากรูปทรงสัตว์เลื้อย ผ่านการลดทอนด้วยการใช้เส้น สี และพื้นผิว สร้างขึ้นเป็นสัญลักษณ์ใหม่ซึ่งสามารถจำแนกส่วนประกอบของสัญลักษณ์ในผลงานได้ ดังนี้ คือ 1) ควาย 2) วัว 3) หมู 4) ไก่ 5) เบ็ด 6) นกชนิดต่าง ๆ

3. ผลการวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบในผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน ได้จัดองค์ประกอบของภาพในผลงาน ทั้งนี้เป็นวิธีการของผู้สร้างสรรค์ที่กำหนดองค์ประกอบเพื่อตอบสนองแนวความคิดผ่านทัศนธาตุทางศิลปะ ดังนี้

3.1 พื้นผิว เป็นทัศนธาตุที่ใช้ให้เกิดความเป็นธรรมชาติ และสร้างมิติบรรยากาศในผลงานโดยสร้างด้วยสีอะคริลิกและน้ำมันสน “ลักษณะพื้นผิวนั้นตามธรรมชาติจะปรากฏในเส้นในน้ำหนัก ในรูปแบบของที่วางหรือในสืออยู่แล้ว เป็นการช่วยเสริมคุณลักษณะของธาตุเหล่านั้นให้มีรสชาติเพิ่มขึ้น แต่ถ้าบางคนจะทดลองใช้ลักษณะผิวเป็นธาตุหลักในการสร้างรูปทรงก็อาจทำได้ และคงเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของ

เอกภาพเช่นเดียวกับการใช้ทัศนธาตุอื่น ๆ” (Nimsamer, 2016: 256) ดังภาพที่ 1

3.2 รูปร่างรูปทรง คือ รูปทรงควายและวัวเป็นรูปทรงหลัก รูปทรงสัตว์เลื้อยขนาดเล็กชนิดต่าง ๆ เป็นรูปทรงรองวางในทิศทางความเคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กับรูปทรงหลัก ดังภาพที่ 2

3.3 เส้น ในผลงานสร้างความเคลื่อนไหวและควมมีชีวิต โดยเส้นที่ปรากฏผลงานบางชิ้นปรากฏให้เห็นเป็นทัศนธาตุลักษณะนามธรรม บางชิ้นเส้นจะแฝงอยู่ในรูปทรงเป็นลักษณะเส้นเชิงนัยเพื่อกำหนดให้รูปทรงนั้นมีความเคลื่อนไหว

3.4 สีและน้ำหนัก สีที่ใช้ในผลงานเป็นโทนสีจากธรรมชาติ มีสีและน้ำหนักที่แตกต่างกัน น้ำหนักของสีจะทับซ้อนกัน โดยมีที่มาจากกาการทับซ้อนกันของสีบรรยากาศและรูปทรง

ผลงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน ผู้สร้างสรรค์ได้พัฒนาผลงานในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการนำเสนอแนวความคิดของคนชนบทอีสานที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ทั้งให้แง่คิดกับคนอีสานสมัยใหม่ได้รู้สึก รับรู้ และเล็งเห็นความสำคัญในอาชีพของบรรพชนและวิถีชีวิตในอดีตอันเป็นรากเหง้าของตนซึ่งอุดมไปด้วยความดีงามและภูมิปัญญาที่แฝงอยู่ในผลงาน นำมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้สร้างสรรค์นำเสนอผ่านเนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคของผลงาน และได้สร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 12 ชิ้น แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังภาพที่ 3-5

ภาพที่ 1 การทดลองคุณสมบัติของสีอะคริลิก สร้างความเคลื่อนไหวและพื้นผิว (ที่มา : Saksit Buakham)

(ก) กระบือ

(ข) วัว

(ค) ไก่

(ง) ภาพร่างผลงาน

(จ) ผลงานเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์ (ที่มา : Saksit Buakham)

ผลงานชั้นที่ 1

ผลงานชั้นที่ 2

ผลงานชั้นที่ 3

ผลงานชั้นที่ 4

ภาพที่ 3 ผลงานการสร้างสรรค์ช่วงที่ 1 (ชั้นที่ 1-4) (ที่มา : Saksit Buakham)

ผลงานชิ้นที่ 5

ผลงานชิ้นที่ 6

ผลงานชิ้นที่ 7

ผลงานชิ้นที่ 8

ภาพที่ 4 ผลงานการสร้างสรรค์ช่วงที่ 2 (ชิ้นที่ 5-8) (ที่มา : Saksit Buakham)

ผลงานชิ้นที่ 9

ผลงานชิ้นที่ 10

ผลงานชิ้นที่ 11

ผลงานชิ้นที่ 12

ภาพที่ 5 ผลงานการสร้างสรรค์ช่วงที่ 3 (ชิ้นที่ 9-12) (ที่มา : Saksit Buakham)

องค์ความรู้ที่ได้จากการสร้างสรรค์

1. ด้านเนื้อหา ผู้สร้างสรรค์ได้วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมแนวเรื่อง สัมพันธภาพสัญลักษณ์แห่งความสุขสมบูรณ์ในวิถีชีวิตชนบทอีสาน พบว่า ผลงานสะท้อนชีวิตของคนชนบทอีสาน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในอาชีพเกษตรกรรม และคนชนบทอีสานมีวิถีชีวิตที่ไม่หยุดนิ่ง ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพตลอดทุกฤดูกาล มีความเคลื่อนไหวของวิถีชีวิตอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ทั้งนี้ก็มีความสุขกับอาชีพของตน นับได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์เป็นสื่อเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชีวิตได้เป็นอย่างดี แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตการทำกินของคนอีสานเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี มีการขยายตัวของสังคมเมือง แต่คนอีสานก็ยังรักษาความเป็นสังคมเกษตรแบบดั้งเดิมในบางด้านเอาไว้ โดยเฉพาะในเรื่องประเพณีการทำบุญ การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและการเป็นสังคมเครือญาติในหมู่บ้านเดียวกัน ซึ่งถึงแม้ว่าจะอพยพไปทำงานอยู่ในภาคอื่นแต่ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมการกินอยู่แบบอีสานโดยผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้นจะเห็นว่าชนบทเป็นสังคมที่ผสมผสานระหว่างความเป็นสมัยใหม่และการเป็นสังคมแบบเดิม (Ativanichayapong, 2014: 124) และธรรมชาติยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ ทั้งในด้านสภาพจิตใจและการเลี้ยงชีพเพื่อการอยู่รอด เพราะฉะนั้นจึงควรทำนุรักษาวินัยชีวิตที่ดีงามและเปี่ยมไปด้วยภูมิปัญญาเหล่านี้เอาไว้ วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในการสร้างสรรค์ผลงานได้นำรูปทรงสัตว์เลี้ยงมาสร้างสรรค์ในรูปอุดมคติ โดยผลงานแสดงความหมายด้านเนื้อหาจากการตีความจากสัญลักษณ์ มี 2 ลำดับ ดังนี้

1.1 สัญลักษณ์ที่เป็นรูปทรงหลัก เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงสัตว์เลี้ยงหลักในครอบครัว ซึ่งสื่อความหมายถึงผู้ดูแล ผู้มีบุญคุณ เสาหลักของครอบครัว มีความเคลื่อนไหวในการทำงานอย่างขยันอดทน ไม่หยุดนิ่ง ยังมีความหมายจากรูปแบบอุดมคติเป็นเสมือนการบันทึกสิ่งสำคัญ และความเป็นนามธรรมจากการทับซ้อนรูปทรง สื่อถึงการสืบทอดอาชีพจากอดีตมาสู่คนรุ่นใหม่อย่างมีความหวัง ดังภาพที่ 6 (ก)

1.2 สัญลักษณ์ที่เป็นรูปทรงรอง เป็นสัญลักษณ์ของสัตว์เลี้ยงที่มีขนาดเล็กและใหญ่แตกต่างกัน โดยผู้สร้างสรรค์ได้ลดทอนรูปทรงและสร้างให้เกิดความเคลื่อนไหวด้วยลายเส้น และจัดวางประกอบสร้างกับรูปทรงหลัก สื่อความหมายถึงชีวิตลูกหลาน และชีวิตที่แวดล้อมในครอบครัว ชุมชน และต่างพึ่งพากันอย่างมีความสุข ยังแฝงคติความเชื่อเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของชาวอีสานไว้ด้วย ดังภาพที่ 6 (ก)

2. ด้านรูปแบบ ผลงานแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ รูปแบบอุดมคติ ซึ่งพัฒนารูปแบบจากภาพสัตว์ในธรรมชาติในจิตรกรรมฝาผนังอีสาน และศิลปะรูปแบบสัญลักษณ์นิยมเป็นรูปทรงของสัญลักษณ์สัตว์เลี้ยงที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตวิถีเกษตรกรรมและลักษณะของสภาพแวดล้อมชนบท ประกอบกับเส้นความเคลื่อนไหว พื้นผิว และสีที่มีความเป็นธรรมชาติด้วยการใช้หลักทฤษฎีทางทัศนศิลป์และสุนทรียศาสตร์ ผู้สร้างสรรค์นำสัญลักษณ์ของสัตว์เลี้ยงใหญ่ ได้แก่ วัว ควาย หมู เป็นรูปทรงหลัก เพื่อสื่อความหมายถึงผู้ดูแล ผู้มีบุญคุณ เสาหลักของครอบครัว มีรูปทรงรอง เช่น เป็ด ไก่ และนกชนิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์มาประกอบสร้างด้วยกระบวนการทางทัศนศิลป์ให้เกิดรูปทรงใหม่และความหมายใหม่ ผู้สร้างสรรค์หยิบยกผลงานศิลปะกรรมที่มีอิทธิพลทางด้านรูปแบบ เป็นรูปแบบอุดมคติ เป็นผลงานในลักษณะ 2 มิติ รูปแบบศิลปะอุดมคติ เป็นเสมือนการบันทึกสิ่งสำคัญมีความงามที่เหนือกว่าธรรมชาติ เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นด้วยใจรักและศรัทธา ผู้สร้างสรรค์ต้องการให้ผลงานมีสี พื้นผิว และเส้น การเคลื่อนไหวอย่างเป็นธรรมชาติ จากผลงานจะเห็นได้ว่ารูปทรงหลักมีความเคลื่อนไหว เป็นแบบรูปทรงเปิด อากาศหรือบรรยากาศสามารถเข้าไปในรูปทรง ซึ่งส่งผลให้ผลงานนอกจากจะมีความเคลื่อนไหวภายนอกแล้ว ยังมีความเคลื่อนไหวภายในรูปทรง และได้วางรูปทรงรองเคลื่อนไหวเข้าสู่รูปทรงหลักและสภาพแวดล้อมภายนอก ยิ่งสนับสนุนความเคลื่อนไหวให้เกิดพลังมากยิ่งขึ้น “การเคลื่อนไหวของรูปทรงจะต้องควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวของที่ว่าง ถ้าพูดตามความจริงแล้วรูปทรงและที่ว่างในงานทัศนศิลป์ทั่วไปจะไม่มีเคลื่อนไหวแต่ลักษณะของรูปทรงที่ศิลปินสร้างขึ้นด้วยทัศนธาตุผสมกับความรู้สึกส่วนตัวจะทำให้การเคลื่อนไหวแก่สายตาและอากัปกิริยาของผู้ดู ผู้ดูเคลื่อนสายตาไปยังจุดต่าง ๆ ในงานจิตรกรรมและเดินไปรอบ ๆ หรือภายในงานประติมากรรม การเคลื่อนไหวเหล่านี้จะถ่ายทอดพลังไปยังจิตให้รับรู้อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาของศิลปะนั้น” (Nimsamer, 2016: 287) ดังภาพที่ 6 (ข)

3. ด้านเทคนิคและวิธีการ หลังจากการวิเคราะห์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้เห็นแนวทางการใช้วัสดุ ขั้นตอนกระบวนการสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับแนวความคิด โดยทดลองเพื่อศึกษาคุนสมบัติและคุณลักษณะพิเศษของสี ความเป็นไปได้ในการสร้างสรรค์บรรยากาศความเคลื่อนไหวและพื้นผิว จากการเตรียมวัสดุสีอะคริลิคผสมมีเดียมาทำปฏิกิริยากับน้ำมันสนเพื่อนำมาสร้างเป็นทัศนธาตุในผลงานลักษณะ 2 มิติ

เป็นภาษาที่สื่อให้เห็นสัญลักษณ์ของการดำรงชีพ “ศิลปินสามารถใช้ทัศนธาตุเป็นภาษาในการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด เรื่องราวและความหมาย ทัศนธาตุแต่ละธาตุต่างก็มีศักยภาพในการสื่อถึงสารที่ศิลปินปรารถนาที่จะถ่ายทอดออกมา ด้วยจุด เส้น สี และด้วยพื้นผิวอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ศิลปินก็สามารถใช้สื่อถึงสารภายในจิตใจและสมองออกไปถึงผู้ดูได้ และเมื่อใช้ทัศนธาตุทั้งหมดมาประสานกันอย่างประณีตและกลมกลืน พลังแห่งภาษาภาพก็จะมีอำนาจมหาศาล” (Thangchalok, 2007: 44) ผลงานชุดนี้ได้ค้นหาวลีในการสร้างสรรค์ผลงานโดยการประยุกต์เทคนิคด้วยวัสดุทางวิทยาศาสตร์ คือ สีอะคริลิกและเคมีภัณฑ์หลายประเภท โดยผลของการสร้างสรรค์พบว่า การใช้สีอะคริลิกผสมมีเดียมสร้างความโปร่งแสงของสี สามารถ

นำมาปิด บ้าย ระบายทับซ้อนทำให้เกิดเป็นชั้นสีในบรรยากาศภาพพร้อมทั้งเกิดเส้นความเคลื่อนไหวในเวลาเดียวกัน การผสมสีอะคริลิกมีเดียมและสีน้ำตาล ผสมกันทุกสีไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการเตรียมสีหรือการระบายทับซ้อนกันนั้นเมื่อสีเกิดการทับซ้อนจะเกิดโครงสีที่เลียนแบบธรรมชาติหรือสีเอิร์ธโทน (earth tone colors) หลายเฉดสี ซึ่งโครงสีเอิร์ธโทนนี้สามารถสื่อให้รู้สึกถึงความเป็นธรรมชาติในท้องถิ่นและอิทธิพลสีจากผลงานจิตรกรรมแนวประเพณีได้ ดังภาพที่ 6 (ค) และการระบายสีอะคริลิกแล้วหยดด้วยน้ำมันสนทำให้เกิดลักษณะพื้นผิวบวมได้ถึงความ เป็นธรรมชาติสภาพแวดล้อมลักษณะทางภูมิประเทศของอีสาน และยังสามารถนำความรู้สึกไปสู่ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีวิตในชนบทอีสานได้อย่างมีนัยสำคัญ

(ก) วิเคราะห์รูปทรง

(ข) วิเคราะห์เส้นและทิศทางความเคลื่อนไหว

(ค) วิเคราะห์โครงสี

ภาพที่ 6 การวิเคราะห์ผลงาน (ที่มา : Saksit Buakham)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติการสร้างสรรค์ ผลของการศึกษา ด้านแนวคิด รูปแบบ และเทคนิค มีแนวทางการพัฒนาต่อไป ดังนี้

1. การประกอบสร้างรูปทรง การลดทอนรูปทรงสัญลักษณ์ให้สอดคล้องกับเทคนิควิธีการสร้างสีและพื้นผิวในผลงาน

สามารถพัฒนาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานในชุดต่อไปได้

2. สำหรับผู้สนใจศึกษาศิลปะจะเห็นสาระสำคัญของวิถีเกษตรกรรมของคนอีสาน สัญลักษณ์ของสัตว์เลี้ยง และความรู้ทางรูปแบบทางศิลปะและเทคนิควิธีการสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับศาสตร์แขนงอื่นได้

3. ข้อค้นพบจากการสร้างสรรค์การประกอบสร้างสัญลักษณ์ใหม่ รูปแบบ เทคนิค เป็นองค์ความรู้ในด้านทัศนศิลป์แนวเรื่องเกี่ยวกับความเป็นท้องถิ่น ทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาเข้าใจถึงความหลากหลายขององค์ความรู้ด้านศิลปะวิชาการ อันเป็นแนวทางพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานสู่ความเป็นศิลปะร่วมสมัยต่อไป

References

Ativanichayapong, Napaporn. (2014). Livelihood of people in rural Isan: Changes over the past decade (คนชนบทอีสานกับการทำมาหากิน: ความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย). *Journal of Sociology and Anthropology*, 33(2): 103-127.

Chetthasurat, Boontan. (2014). **Textbook on the Creation of Visual Arts on the Way of Life and Local Isan Culture (ตำราการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์แนวเรื่องวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นถิ่นอีสาน)**. Mahasarakham: Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University.

Nimsamer, Chalood. (2016). **Composition of Art (องค์ประกอบของศิลปะ)** (10th ed.). Bangkok: Amarin.

Noiwangklung, Pitak. (1997). **Local Arts (ศิลปกรรมท้องถิ่น)**. Mahasarakham: Department of Visual and Performing Arts, Faculty of Fine and Applied Arts Establishment Project Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University.

Paigapat, Yuttana. (2012). **Isan Painting (Prehistoric to Contemporary) (จิตรกรรมอีสาน (ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงยุคร่วมสมัย))**. Mahasarakham: Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University.

Thangchalok, Ithipol. (2007). **Guidelines for Teaching and Creating Advanced Painting (แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมขั้นสูง)**. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.

Worathongchai, Thamnu. (2005). **Nongbuakok Folk Museum (พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านหนองบัวโคก)**. Buriram: Rewatprinting.